

מערכות חשמל א'

יחידת לימוד אחת (מתוך שלוש או חמש)
(כיתה י')

הוראות לנבחן

א. משך הבחינה: שעותיים.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון שני פרקים, ובהם שמונה שאלות. יש לענות על ארבע שאלות בלבד: שתי שאלות מן הפרק הראשון ושתי שאלות מן הפרק השני.
לכל שאלה – 25 נקודות. סך-הכול – 100 נקודות.

ג. חומר עזר מותר לשימוש: מחשבון.

ד. הוראות מיוחדות:

- ענה על מספר השאלות הנדרש בשאלון. המעריך יקרא ויעריך את מספר השאלות הנדרש בלבד, לפי סדר כתיבתן במחברתך, ולא יתייחס לתשובות נוספות.
- התחל כל תשובה לשאלה חדשה בעמוד חדש.
- רשום את כל תשובותיך אך ורק בעט.
- הקפד לנסח את תשובותיך כהלכה ולסרטט את תרשימיך בבהירות.
- כתוב את תשובותיך בכתב-יד ברור, כדי לאפשר הערכה נאותה שלהן.
- אם לדעתך חסרים נתונים הדרושים לפתרון שאלה, אתה רשאי להוסיף אותם, בתנאי שתנמק מדוע הוספת אותם.
- בכתיבת פתרונות חישוביים, קבלת מֶרֶב הנקודות מותנית בהשלמת כל המהלכים שלהלן, בסדר שבו הם רשומים:

* רישום הנוסחה המתאימה.

* הצבה של כל הערכים ביחידות המתאימות.

* חישוב (אפשר באמצעות מחשבון).

* רישום התוצאה המתקבלת, וציון יחידות המידה המתאימות.

* ליווי הפתרון החישובי בהסבר קצר.

בשאלון זה 8 עמודים ו-3 עמודי נוסחאון.

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר,
אך מכוונות הן לנבחנות והן לנבחנים.

בהצלחה!

השאלות

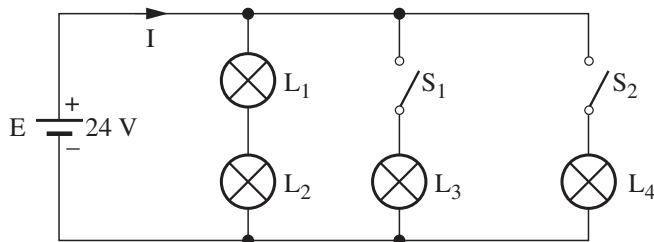
בשאלון זה שני פרקים ובהם שמונה שאלות. יש לענות על ארבע שאלות בלבד:
שתי שאלות מן הפרק הראשון ושתי שאלות מן הפרק השני.

פרק ראשון: תורת החשמל

ענה על שתי שאלות מבין השאלות 1–4 (לכל שאלה – 25 נקודות).

שאלה 1

באיור לשאלה 1 מתואר מערך להדלקת נורות ליבון. ההספק של כל נורה במתח־עבודה של 24 V הוא 12 W. ההתנגדות של כל נורה היא קבועה.

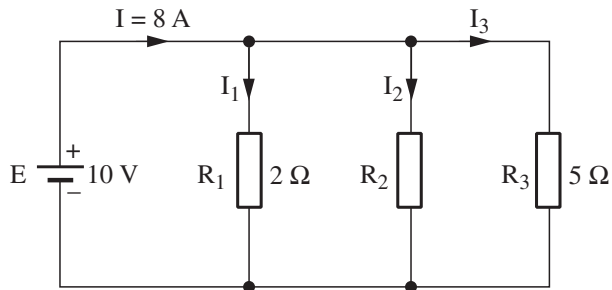

איור לשאלה 1

- א. חשב את הזרם I במעגל כאשר המפסקים S_1 ו- S_2 פתוחים.
- ב. סוגרים את שני המפסקים. חשב את ההספק הכולל של המעגל.
- ג. כאשר שני המפסקים סגורים, אילו נורות יאירו באור חזק ואילו נורות יאירו באור חלש יותר? נמק את תשובתך.

שאלה 2

באיור לשאלה 2 נתון מעגל חשמלי.

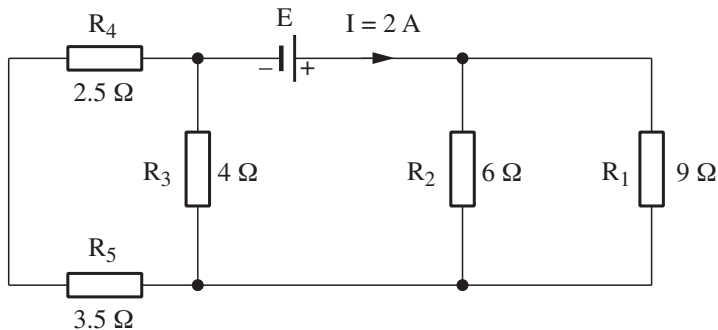
איור לשאלה 2

חשב את:

- הזרם I_1 והזרם I_3 .
- התנגדות הנגד R_2 .
- ההתנגדות השקולה של המעגל.

שאלה 3

באיור לשאלה 3 מתואר מעגל חשמלי.

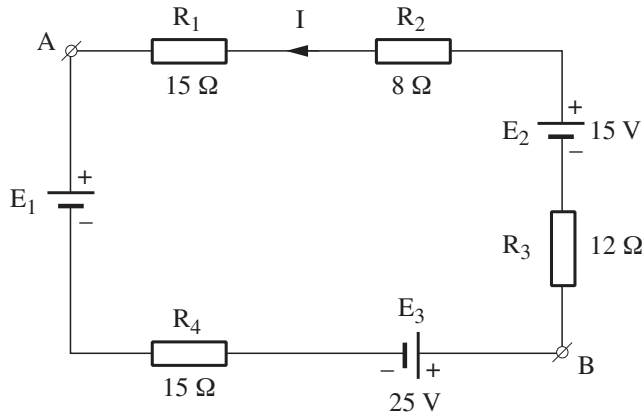

איור לשאלה 3

- חשב את מתח המקור E .
- חשב את הזרם העובר בנגד R_1 .
- חשב את ההספק על הנגד R_2 .

שאלה 4

באיור לשאלה 4 נתון מעגל חשמלי. הזרם במעגל הוא $I = 0.5 \text{ A}$.

איור לשאלה 4

- א. חשב את מתח המקור E_1 .
- ב. חשב את המתח בין הנקודות A ו-B.
- ג. מחברים את המקור E_3 במעגל בקוטביות הפוכה. חשב את הזרם במעגל לאחר השינוי, וקבע את כיוונו (עם כיוון השעון או נגד כיוון השעון).

פרק שני: מערכות ספרתיות

ענה על שתי שאלות מבין השאלות 5–8 (לכל שאלה – 25 נקודות).

שאלה 5

א. 1. לפניך טבלה שבה מוצגים מספרים בבסיסים שונים. העתק את הטבלה למחברתך, ורשום בכל שורה את ערכי המספר הנתון בה בכל הבסיסים. תאר את שלבי המרת המספרים מבסיס לבסיס.

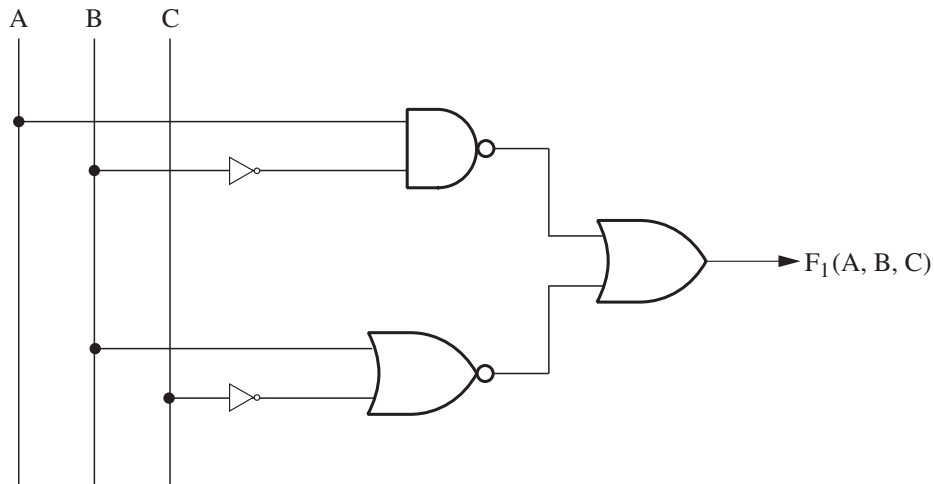
בסיס 2	בסיס 10	בסיס 16
10100		
	25	
		2C

2. חבר את המספרים $(10100)_2$ ו- $(2C)_{16}$, ורשום את התוצאה המתקבלת בבסיס 16.

ב. 1. המר את ערכו של המספר $(178)_{16}$ לצופן BCD. רשום את שלבי ההמרה.

שאלה 6

א. באיור לשאלה 6 נתון המימוש של פונקציה $F_1(A, B, C)$ באמצעות שערים לוגיים.

איור לשאלה 6

1. רשום ביטוי לפונקציה $F_1(A, B, C)$.
  2. פשט את הפונקציה F_1 באמצעות כללי האלגברה הבוליאנית.
- ב. ממש באמצעות מתגים את הפונקציה: $F_2(A, B, C) = A\bar{B} + \bar{A}C + ABC$.
הנח כי מתג סגור מציין '1', ומתג פתוח מציין '0'.

שאלה 7

א. נתונה הפונקציה:

$$F_1(A, B, C) = ABC + \overline{B}C + AB + \overline{B}\overline{C}$$

פשט את הפונקציה F_1 באמצעות כללי האלגברה הבוליאנית.

ב. לפניך טבלת אמת של הפונקציה $F_2(A, B, C)$:

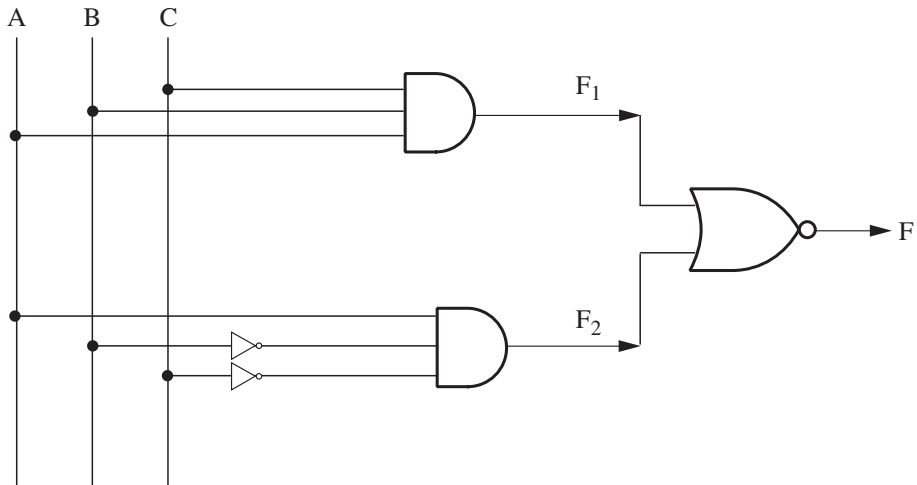
A	B	C	F_2
0	0	0	1
0	0	1	0
0	1	0	1
0	1	1	1
1	0	0	0
1	0	1	0
1	1	0	1
1	1	1	1

1. פשט את הפונקציה F_2 באמצעות מפת קרנו.

2. ממש את הפונקציה F_2 המפושטת באמצעות שערים לוגיים.

שאלה 8

באיור לשאלה 8 נתון המימוש של פונקציה F באמצעות שערים לוגיים.

איור לשאלה 8

- א. רשום את טבלת האמת של הפונקציה F.
- ב. היעזר בכללי דה־מורגן ובטא את הפונקציה F כסכום של מכפלות.
- ג. בטא את הפונקציה F במינימום ליטרלים, וממש את הפונקציה F המפושטת באמצעות שערים לוגיים.

בהצלחה!

זכות היוצרים שמורה למדינת ישראל.
אין להעתיק או לפרסם אלא ברשות משרד החינוך.

אין להעביר את הנוסחאון
לנבחן אחר

נוסחאון במערכות חשמל (3 עמודים)

(הגדלים בנוסחאון מופיעים ביחידות SI)

א. תורת החשמל

מטען

[קולון; C] Q – מטען

[אמפר; A] I – זרם

[שנייה; sec] t – זמן

$$Q = I \cdot t$$

התנגדות ומוליכות

[אום; Ω] R – התנגדות

$$G = \frac{1}{R}$$

$$R = \frac{\rho \ell}{A}$$

[אום ממ"ר; $\frac{\Omega \text{ mm}^2}{\text{m}}$; מטר] ρ – התנגדות סגולית

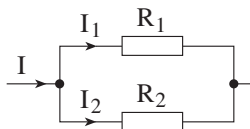
[מטר; m] ℓ – אורך המוליך

[ממ"ר; mm^2] A – שטח החתך של המוליך

[סימנס; s] G – מוליכות

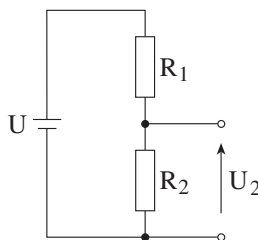
מחלק זרם

$$I_1 = I \cdot \frac{R_2}{R_1 + R_2}$$

מחלק מתח

$$U_2 = U \cdot \frac{R_2}{R_1 + R_2}$$

הספק בנגד

וואט	[W;	P	-	הספק
וולט	[V;	U	-	מתח
אמפר	[A;	I	-	זרם
אום	[Ω;	R	-	התנגדות

$$P = U \cdot I = \frac{U^2}{R} = I^2 \cdot R$$

אנרגיה

וואט · שנייה או ג'אול; J או W · sec	W	-	אנרגיה
וואט	[W;	P	- הספק
[sec;	t	-	זמן שנייה

$$W = P \cdot t$$

ב. מיתוג ומערכות ספרתיות

כללי דה־מורגן

$$\overline{X_1 + X_2 + X_3} = \overline{X_1} \cdot \overline{X_2} \cdot \overline{X_3}$$

משתנים בוליאניים X_1, X_2, X_3 -

$$\overline{X_1 \cdot X_2 \cdot X_3} = \overline{X_1} + \overline{X_2} + \overline{X_3}$$

מבנה מפת קרנו לשלושה משתנים

		A			
		00	01	11	10
C	0				
	1				

בהצלחה!